

Třeboň - od historie po současnost

Město Třeboň se rozkládá na Zlaté stoce, mezi rybníky Svět a Rožmberk. Zlatá stoka je uměle zbudovaný kanál, dlouhý 48 km. Je mistrovským dílem Štěpánka Netolického, vybudovaný začátkem 16. století, který slouží dodnes a zabezpečuje cirkulaci vody mezi jednotlivými rybníky na Třeboňsku.

Třeboň patří do Jihočeského kraje, okresu Jindřichův Hradec, a je vzdálena pouze 22 km od Českých Budějovic. Ve znaku má dvě bílé věže na modrém poli, mezi nimiž je na praporci a štítě červená Rožmberská růže.

Název Třeboň pochází pravděpodobně ze slova třibit nebo třebit, což se vysvětluje jako kácet či ničit les, ku šlechtění půdy pro hospodaření.

Počátky Třeboně jsou doloženy od poloviny 12. století, kdy v těchto místech vznikl dvorec a poté osada. Koncem 13. století již stál farní kostel a ve 14. stol. získala Třeboň statut města, s právem měst královských a právem dovozu soli. Původně byla Třeboň v držení rodu Vítkovců, odtud také její německý název Wittingau, což je Wittingův neboli Vítkův Luh. Koncem 14. století přešla do držby čtyř bratrů Rožmberků a v té době získala i svůj současný český název.

Rožmberkové zde postupně založili augustiniánský klášter, knížecí pivovar, opevnění s hradbami, příkopem a čtyřmi mohutnými městskými branami, čímž město proměnili v nedobytnou pevnost. V 15. století začali zakládat první rybníky, pod vedením rybníkáře Štěpánka Netolického, na něj navázal Mikuláš Ruthard a po něm nejznámější, Jakub Krčín. Začátkem 17. století se Třeboň stala sídlem posledního Rožmberka, Petra Voka. Po jeho smrti připadla Švamberkům, konfiskací po bitvě na Bílé hoře císaři a koncem 17. století se stala majetkem Schwarzenbergů.

Město je významnou památkovou rezervací. Státní zámek je pátým největším areálem tohoto druhu, po Pražském hradu, Českém Krumlově, Jaroměřicích nad Rokytnou a Lednicko-valtickém areálu. Nyní zde sídlí Státní oblastní archiv pro celý Jihočeský kraj. Kolem zámku je veliký park, vedoucí až k rybníku Svět, s krásnými mohutnými starými stromy. Za městskou branou stojí knížecí pivovar Regent, jenž se svým založením roku 1379 řadí mezi nejstarší pivovary ve světě.

Mimo zámku, pivovaru, kostelů a augustiniánského kláštera, je v historickém středu města náměstí, obklopené krásnými štítovými domy s podloubími. Mně nejvíc okouzly uličky mezi nimi, různé průchody a dvorky. Stejně tak černobíle mozaikovitě dlážděné chodníky a valounové dláždění kolem kostela sv. Jiljí. Na náměstí je Městské muzeum, Tylovo divadlo, hotely a spousta obchůdků, restaurací, cukráren, kaváren atp. Nedaleko náměstí je také domek Josefa Kajetána Tyla.

V nedaleké obci Domanín, na hřbitově u svatého Jiljí, je pohřben Jiří Hanzelka, který žil v obci Sedlo u Jindřichova Hradce a na okraji obce stojí novogotická knížecí hrobka Schwarzenbergů.

Městem tedy protéká Zlatá stoka, Nová řeka, na město navazuje rybník Svět (dříve Nevděk) s Krčínovou sochou na hrázi a Opatovický rybník, u kterého je hezký kemp, mlýn, obora a hřebčín. Pod světskou hrází jsou rybí sádky a sídlí zde podnik Rybářství Třeboň, největší rybářství v Evropě.

Město Třeboň a jeho okolí je v letním období vhodné pro pěší turistiku, cykloturistiku a projížďky na koni. Každých 14 dní jsou na náměstí trhy a farmářské trhy, kolem svátku svatého Vavřince 10. srpna se zde odehrává vodnická „Čochtanova Třeboň“, jsou zde „Myslivecké slavnosti“, na konci srpna „Rybářské slavnosti“.

Třeboň je nejen vyhledávaným rekreačním letoviskem, ale je také městem lázeňským. K léčebným účelům se využívají léčebné účinky zdejší rašeliny.

Nejstarší zmínka o třeboňské lázeň je z roku 1379 a bývala vždy na Zlaté stoce. V lázeň nebyly jen lázně na čistotu těla, ale pouštělo se zde také žilou a pečovalo o vzhled. Znamením lázeňníků byla modrá točenice na níž sedí ledňáček. Až do roku 1784, kdy byly lázeň josefínskými reformami zrušeny, se zde vystřídalo mnoho majitelů. Po zrušení lázeň obyvatelé Třeboně postrádali možnost očisty. Bohatými třeboňskými občany byla řada realizovaných i nerealizovaných pokusů zřídit lázně opět u Zlaté stoky i v jiných místech.

V roce 1851 přichází z Vodňanska do Třeboně jedenatřicetiletý učitel Václav Hucek se svojí rodinou. Velmi brzy se zapojil do kulturního života města.

Byl to nejen vzdělaný člověk, ale také velmi zvědavý a podnikavý. Se svojí manželkou a dcerou Bertou, podnikal cesty po západočeských lázních, pozorovali lázeňskou atmosféru, hosty, zařízení a procedury v lázních. Vše si pan učitel podrobně zapisoval a přemýšlel, jak podobné lázně zřídit v Třeboni, kde tak nádherná příroda a lesy plné léčivé rašeliny, kulturní zázemí města a dostupnost železné dráhy, tvoří jedinečné podmínky. Jeho cesta ke zřízení lázní však byla dlouhá a nebyla jednoduchá.

Mezi třeboňskými měšťany nabýval postupně pan učitel Hucek na prestiži, plně se mezi měšťany začlenil a v roce 1867 si na třeboňském náměstí již kupuje dům a později i přilehlou zahradní louku u Zlaté stoky. V přízemí domu pronajímal zájezdní hostinec s ubytováním a maštalí ve dvoře. V zadním traktu domu zřídil a pronajímal pekárnu, na zahradě nechal postavit a pronajímal zahradní restauraci s tanečním sálem a kuchyní. Těmito pronájmy postupně získával finanční základ pro výstavbu svého vysněného sanatoria.

V září 1881, zahradní restauraci zrušil, nechal vykácet stromy, nakupoval stavební materiál a připravoval stavbu nové lázeňské budovy. První plánek lázeňské budovy nakreslila jeho 24ti letá dcera Berta. Začátkem října byl položen základní kámen a do zimy již stálo první poschodí. Od března do října 1882 byla stavba včetně zařízení kompletně hotova a rodina se z třeboňského náměstí stěhovala do nového lázeňského domu u Zlaté stoky.

Od knížete Schwarzenberga dostává povolení k těžbě a k bezplatnému užívání rašeliny. Dne 21. prosince 1882 byly lázně vysvěceny a odpoledne se již pan učitel Hucek, jako první, koupal v lázních. Po něm a v následujících dnech využívali lázní další hosté, vážení a bohatí občané z Třeboně a okolí, především muži.

Slavnostní otevření slatinných lázní pro veřejnost se uskutečnilo 19. května 1883. Tím byla zahájena první lázeňská sezóna v Třeboni – a nepřerušeně trvá již 135tou sezónou. V roce 1887 umírá, ve svých 29 letech, jejich jediná, neprovdaná dcera Berta. Manželé Huckovi provozovali lázně až do roku 1909, kdy je převedli na svoji neteř, 41ti letou Rozalii Vlčkovou. Tehdy bylo panu Huckovi 89 let (+1912) a jeho ženě 81 let (+1918).

Slečna Rozalie se však dostala do svízelné situace, na lázních vázl vysoký dluh, úřady jí nařizovaly zbudovat vlastní vodovod a kanalizaci, obnovit sešlé a zastaralé zařízení lázni a skladu rašeliny. Na to všechno se jí nedostávalo finančních prostředků. Pro udržení lázeňství, budovu od majitelky v roce 1939 odkoupilo město a na vlastní náklady ji během dvou let opravilo. Budova byla zvýšena o jedno poschodí, zmodernizována a přeměněna na moderní rašelinný a vodoléčebný ústav. Pracovali zde již lékaři s odbornou kvalifikací pro balneologii. Tím nastala nová doba třeboňského lázeňství.

Během 2. světové války, kdy se opět Třeboň přejmenovala na Wittingau, se městské lázně staly sídlem lazaretu pro německé vojáky.

Po válce se lázeňská klientela opět značně rozrůstala, lázně byly několikrát modernizovány, rozšiřována byla i škála procedur. V roce 1960 byl udělen městu Třeboň statut lázeňského města.

Protože kapacita budovy lázni už nedostačovala, bylo rozhodnuto v roce 1960 o výstavbě nového lázeňského komplexu, Sanatoria Aurora, na severním břehu rybníka Svět. K zahájení vlastní stavby došlo v roce 1967, kdy již v předstihu bylo započato s plánovanými parkovými úpravami v okolí sanatoria, na ploše 40 ha. Termín dokončení stavby se několikrát posunoval, až byl skutečně slavnostně zahájen v listopadu 1975. Stavba bazénu a tělocvičny pak byla dokončena v roce 1983.

Původní lázeňská budova byla v roce 1990 pojmenována po dceři zakladatele, na „Bertiny lázně“, nový komplex pak na „Lázně Aurora“.

Oba lázeňské komplexy – Bertiny lázně i Lázně Aurora byly v roce 1998 převedeny z majetku státu do majetku města Třeboně, po dlouhých soudních sporech.

Dnes se v obojích lázních léčí bolestivé stavy páteře a kloubů, poúrazové a pooperační stavy (např. po kloubních náhradách), artrózy, revmatická onemocnění, Bechtěrevova nemoc, dna, hyperurikemický syndrom a bolestivé stavy měkkých tkání. Pacienti tu absolvují i přípravné pobyty před operacemi kloubů. Kromě základních léčebných procedur na bázi slatinných koupelí a zábalů s ruční masáží, lázně poskytují i vodoléčebné procedury s podvodními masážemi, perličkovými, jodovými a bylinnými koupelemi, vířivky a střídavou nožní koupel v tzv. Kneipově chodníku. K léčbě je využívána i laserová

technika a vodní lůžko – Hydrojet, pro intenzivní celotělovou masáž. Další skupinou procedur jsou elektroléčebné metody, rehabilitace, parafínové zábaly a plynové injekce.

Lázně nejsou určeny jen pro nemocné pacienty, ale i pro zdravé klienty, jezdí se sem léčit vrcholoví sportovci, umělci atp., pro zbavení stavů únavy a snížené výkonnosti, zlepšení fyzické kondice nebo snížení nadváhy.

Lázně Aurora, ve kterých jsem letos byla od 15. srpna do 5. září, jsou obrovský komplex vzájemně propojených budov, s 289 pokoji a 562 lůžky. Lékaři, sestry, fyzioterapeuti, lázeňští pracovníci i obslužný personál – všichni jsou profesionální a velmi příjemní. Celý provoz je však postaven již vysoce komerčně a každá služba je zpoplatněna.

Celý komplex je bezbariérový, do pater jede několik výtahů. O rozlehlosti lázní jsem se denně přesvědčovala a pak i počítala. Bydlela jsem ve 4. patře a od mého pokoje k výtahu jsem měla 130 kroků, od výtahu k jídelně dalších 130 kroků a od výtahu na procedury jsem měla 500 kroků. Když jsem šla v jednom dni např. 4x na procedury, 3x na jídlo, k lékaři nebo na procházku, tak jsem tam a zpět jen po chodbách za ty tři týdny nachodila hodně kilometrů. Měla jsem celkem 68 procedur, různého zaměření na páteř a musím konstatovat, že i když jsem už byla v hodně lázních, tyhle mně pomohly nejvíc.

Kolem lázní je nádherný veliký park vedoucí k rybníku Svět, po hrázi se procházkou dostanete k zámeckému parku a pak zámeckou nebo městskou branou do města. Od lázní jezdí vláček Třeboňáček hodinovou okružní jízdu přes lázeňský park, po hrázi rybníka Svět, kolem Opatovického rybníka, Rybníkářství Třeboň, u Bertiných lázní, u pivovaru, pak má zastávky v historické části města a vrací se zpět k lázním Aurora. Je to pěkná projížďka.

Vzhledem k obrovskému množství klientů ubytovaných v lázních a dalších návštěvníků z venku, byly procedury od 7 do 17 - 18 hod., od pondělí až do soboty. Pouze v neděli byl volný den. Procedury byly rozcourané po celý den, mezitím 3x do jídelny – občas jsem se dostala na procházku až po 18 hod. nebo šla plavat do bazénu – ten je v provozu do 22 hod. Cestou domů z lázní jsme se ještě zastavili na prohlídku a oběd v Jindřichově Hradci, to je také nádherné město, které stojí za zastavení a prohlídku.